

Alázatos és egyszerű

Gondolatok

Kumpost Éva keramikus művész (1934-1994) emlékkiállításán

Három reményteljes fiatal találkozott 1953-ban az Iparművészeti Főiskolán a Lechner Ödön tervezte Cifra palotában. *Kumpost Éva* Almásfüzitőről, Végvári Gyula Karcagról és Németh János Zalaegerszegről. A kisváros után a patinás, öreg épületbe olyan áhítattal léptünk be, akár a templomba. A portás Pali bácsi még Krúdy korát idézte a Kinizsi utcai gondnoki otthon lakójaként. A falak között azonban mindenütt tagadhatatlanul kísértett egy nagy korszak: a millenniumi idők és az új művészet, a szecesszió lelke. A mesterek még a magyar művészet két világháború közötti időszak nagyjaival paroláztak, nem messze az Oktogon kávéházban. Éreztük: itt csak a mesterségen keresztül vezethet az út a művészetig.

A mi utunk milyen lesz? Egyáltalán: találunk valamilyen utat?

Igen, mert valami mást próbált a kultúrpolitika megjelölni: álnépies „birodalmi” stílust. Ideológiával megfűszerezve szocreálnak hívták. A gondolat börtöne miatt voltak nehezek az ötvenes évek, nem okvetlen az anyagiak miatt. Aki bejutott a főiskolára és a képességei mellett nem volt osztályidegen, annak nem voltak gondjai. Diákszálló, ösztöndíj, menza jórészt ingyen - mindez általában fedezte az iskolaévek költségeit. Ha kicsit többet szerettünk volna, nem volt gond. A diákszállóban toborozták a munkavállalókat. A lehetőség: vagon kirakás a Keletiben, vagy segédmunka a farkasréti építkezéseken. Ezt azonban később főlváltotta a szakmunka, mert szakoktatónk ajánlatára keramikus műtermekbe jártunk bérmunkára. Hazulról tehát nem kellett pénzt kérnünk. Az antikváriumokban böngészve egy-egy jobb könyvre is tellett.

Ilyen volt a diák élet akkoriban. Talán még az iskola sem iskola volt, hanem műhely. A mesterek és a

növendékek egymás melletti műtermekben dolgoztak. Át-átjártunk egymáshoz. Szerettük a munkánkat, jó barátságban, sőt: testvérként éltünk jóban - rosszban, egymással mindenünket megosztva.

Sok év eltelt azóta, de az idő múlása sem annyira fájó, ha az emlékezet szép. Remélve, hogy az évek nem teltek hiába. Ma mindhárom egykori diák Munkácsy-díjas művész, és talán egy-egy mondatot hozzátett a magyar kerámia művészet újkori történetéhez.

Kumpost Évának, aki már - sajnos - nem lehet közöttünk, emlékkiállítása Zalaegerszegen februárban nyílt meg a Gönczi Galériában. A kiállítás jelmondata lehetne: fehér a fehérben. Igen, mert a fehér is szín. Színes és nem tarka. Olyan, mint a csönd, mert a csendnek is van hangja: a lélek hangja. A képzelet gazdagsága tovább repít bennünket egy álomvilágba, talán anyáink világába, de lehet, hogy egy sosemvolt, vágyott világba, ahol az ember gyermeki lelkében béke honol és öröm. Keresztury Dezső egyik, nekem ajánlott versét így fejezte be: „És hagyd benned játszani a gyereket.” Ez itt is igaz. A keramikus Kumpost Éva hagyja, hogy a lelke a mesék világába kalauzolja. Alázatos és egyszerű, tiszta lelkű. Nem akar, de nem is tud más lenni, csak önmaga. Beszélgetéseink alkalmával azt mondta önmagáról, hogy nem művész, hanem mester, amit végez, az nem alkotás, hanem munka, az ötleteket pedig ne mondjuk ihletnek. Így vélekedett, így minősítette az általa készített kerámiáit. A nehéz években a népművészet volt a forrás, de nem az álnépies, de az archaikus. A gyökerekből próbáltunk átvenni valamit, amit beépíthetünk alakuló formavilágunkba. Akár a zenében a nagy elődök: Bartók vagy Kodály. Mestereink ezzel már növendék korunkban is titokban egytértettek

és hagyták törekvésünket kibontakozni. Számos példa van rá, hogyan jöttek létre eddig nem ismert formák, plasztikák.

Éva a szlovák Birmajer - Kostka népi mesterek agyagfiguráiból indult ki. Agyaghurkákból építette - gyúrta első kis agyagszobrai. Ezek a kis karakterfigurák megfelelnek az anyagszerűségnek. A színes mázakkal megfestett, égetett kerámiák életből elcsúszott emberalakok, munka-ábrázolások. A nagyobb méretű szobrok - *Hölgy csipkével, Kékvirágos kalapos lány, Éva, Ádám, Juhász, Egyenruhában*, - már korongolt hengerformákból készültek, némi kiegészítéssel (kalap, kéz) szolgáltak az agyaghurkáknak. Így a figura még nem kész. Azt a második égetés előtti festés tette teljessé. Amint említettem, az alapszín a fehér. Ez fedőmáz, amire színtestekkel festi az ornamentális díszítést. Ez az eljárás a habán edények festésével rokon. A színei mértéktartók. Ahol hangsúlyosabbá akarja tenni a

mondandót, ott használ erősebb színt, például a kéket.

Kumpost Éva sajátos, örömteli világot teremt munkáiban. Tehetsége volt hozzá. Bátor szívű lány volt. Emlékszem, ha kellett, az utca sebesültjeit ápolta a János kórházban az 56-os forradalom idején. Több féle tehetséget kapott az élettől. Tagja volt az Egyetemi Színpad pantomim társulatának. Együtt játszott Gera Zoltán színművésszel. A szíve mégis az agyag lett. A sors nem sok időt hagyott neki: korán elragadta a betegség. Munkássága így is teljes értékű. Kedves, játékos hang volt a magyar kerámia művészetben. Az ő hangja. Talán most elégedett mosollyal mustrálja odafönn az őt túlélő cserepeket.

Ezt jegyezte le egykori évfolyam társa, akit ő tréfásan csak Göcseji Apollónak becézett:

Németh János

Kiállítási enteriőr a Gönczi Galériában